

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —
Za oznanila se plačuje od
navadne vrstice, če se natisne
enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr.,
trikrat 16 kr., in vsakokrat
za kolek 30 kr.

Kedaj bo boljše?

I.

Tako se poprašuje povsod, in ker nihčar povedati ne ve, kedaj da bode res boljše, se konča razgovor z vzdihlejem: Bog se nas usmili! Zares zamore le Bog sam pomagati, ker je tistim, ki imajo narodov osodo v rokah, najbolj pravega razuma in krepke volje treba, da spoznajo, kar je narodom v blagor, ter se pri zvrševanju tega ne plašijo težav, ki se vsaki pravični stvari tim bolj na pot stavljajo, čim dalje je krivica in spačenost v javno življenje segla.

Izvir premnogih nadlog, ki dan današnji pri nas v Avstriji in po mnogih drugih državah ljudstva stiskajo, je parlamentarni centralizem; edini pomoček, narodom težave zmanjšati, bil bi federalizem.

Nikar se ne ustrašite tujk, ktere berete; hočemo jih kolikor se da jasno razložiti, da jih umete.

Centralizem, po slovenskem vsredba, je to, da ima skupni zbor poslancev vseh dežel (parlament) pravico sklepati in postaviti delati v vseh zadevah. Skupni ali osrednji zbor, imajoč postavljajo oblast, nosi se kot oblastnik, ki ljudem postave daje za vse razmere življenja, ter sklepa o verskih (cerkvenih), šolskih, narodnih, gospodarskih, davkarskih, trgovinskih — sploh o vseh zadevah javnega življenja.

Kaj mislite, ali je to dobro? Dobro že zato ne more biti, ker so nekatere stvari take, da jih nobeden človek, druge zopet take, da jih nobeden narod drugim odstopiti ne more, da o njih sklepajo, kakor se jim poljubi. Verske zadeve, vprašanje, kako da se imajo otroci vzrejevati, kakošnih dušnih pastirjev da je katoliškim srenjam treba, to so reči, kterih ne morejo katoličani in krščanski stariši odstopiti večini poslancev, kterih še ne poznajo. To so reči, ktere zamorejo kristjani z mirno vestjo le kat. cerkvi zaupati. Če pa ima osrednji zbor pravico ali si jo vsaj prisvaja, da

sklepa tudi v taci, vsakemu katoličanu in krščanskim starišem najsvetejših in nedotakljivih rečeh, se zgodi, kar vidimo v sedanjem času, da govorijo in sklepajo o verskih zadevah katoličanov — judje, protestantje al luteranci in premnogi brezverci, ter odloči v teh najsvetejših zadevah — proti poštemim katoliškim poslancem, ki so prav redki kakor sploh pravični — naključna večina poslancev, ki se še ponašajo s tem, da ne marajo ne za papeža, ne za škofe! Al zamore iz tega kaj dobrega priti? Nikoli ne!

Če je volilna postava nalašč tako napravljena, da imajo Nemci, kterih je v Avstriji dobra tretjina, proti Slovanom, kterih ste dve tretjini, večino, namesto da bi Slovani večino imeli, pač ni pričakovati, da bi se Slovanom narodne pravice v pravični meri kedaj merile. In vendar je narodnost stvar, ktere nobeden narod drugemu v razsodbo in poljubno priznanje odstopiti ne more, ako noče sam sebe vničiti. V osrednjem zboru pa sklepajo o naših narodnih pravicah ljudje, ki nam niso po krvi bratje, naših razmer in potreb ne poznajo! Zamore li iz tega kedaj kaj dobrega priti? Nikdar ne!

In če večina poslancev, ki niso na Českem rojeni, kterih pravice českega kraljestva čisto nič ne zadevajo, kteri pa Čehom kljubujejo, ker hočejo sami oblast nad vsemi imeti, če taki ljudje sklepajo o pravicah českega kraljestva, se pač ni čuditi, ako Čehi — nočejo zadovoljni biti, ker ne morejo.

In če gospodje veliki posestniki, bogati zlahtniki, dobro plačani profesorji, advokati, borzizanci in opravniki raznih bank, ki ne poznajo težavnega stanja na kmetih in ga še manj čutijo, če taki ljudje dovoljujejo državne stroške in davke nakladajo, se ni čuditi; ako se davki ne zmanjšajo, marveč od leta do leta naraščajo, ker so liberalne naprave drage, prav drage!

Tako je tedaj izvir premnogih nadlog, ktere ljudstva tarejo, najbolj v tem iskati, da se v osred-

njih zborih — brez ozira na dejanske potrebe in želje posamesnih narodov in dežel — vse po enem kopitu meri in dela. Sanjači vseh narodov, ki hoté po vsej sili kaj veljati in svojo modrost prodati, so za take osrednje al centralistične zборе, v katerih se da — za lepo dnino — dolgo posedati in s „kunštnimi“ govori še kaka mastna služba vloviti, če je namreč govor obstoječi vladi in njeni stranki voda na mlin.

Kedaj bo torej boljše? Kadar tega več ne bo, ampak dobi država takošno osnovo, katera njenemu bitstvu — pravicam dežel in narodov ugaja, kar povemo prihodnjí.

Gospodarske stvari.

Posnetki iz gozdne postave za vojvodstvo Štajersko.

II. Oddelek.

Dovoljenje splavi (drze) ali za napravo splavne stavbe se ima dati ali odbiti, kakor dozdej navedene določbe te postave in vse druge važne okolščine, ki zaslužijo, da se na nje ozir jemlje, dopuščajo, pa nikdar na več ko na 30 let.

Za poroštvo, da se bodo vsi pogoji, na dovoljenje splavi (drze) ali naprave splavne stavbe navezani, posebno gledé povračila škode izpolnivali, se sme od podvzetnikov zavarovavšina ali kavcija tirjati, ki jo dotična politična oblastnija v sporazumljenji z udeleženci in poklicanimi zvedenci odmeri.

Plavljena lesovina se ima razun polen in skleškov s posebnim znamenjem zaznamovati, ktero se pa mora prej politični oblastniji na znanje dati in sploh javno razglasiti. Pri polenih in skleških pa to znamenje nadomestuje dana jim dolgost.

Delalcem splavnih opravičencev se ne sme pri opraviilu plavljenja braniti po tujih zemljiščih ob splavni vodi hoditi. Storzjena škoda se pa mora lastnikom dotičnih zemljišč povrniti.

Kolikorkrat podvzetnik ktero splav dokonča, mora to politični oblastniji brž naznaniti. Ta potem nemudoma vsem udeležencem ukaže, naj v 14 dneh svoje tirjatve na povračilo škode, če tega že prej niso storili, naznanijo. Kdor povračilo škode še le po preteklem tem obroku naznani, temu podvzetnik ni dolžen zahtevanega odškodovanja plačati.

Prestopki teh za splav in splavne stavbe postavljenih določeb so po meri storjene škode in sicer pri manjših poškodovanjih z zaporom od enega dne do treh tednov ali s 5 do 100 gld., pri večih škodah pa z zaporom od 3 tednov do 3 mesecev ali z 100—500 gld. ali pa z izgubo splavne pravice kaznovati. Prestopniki imajo vrh tega še vse škode, ki so jih pri tem naredili, povrniti. —

H komisijam zarad splavnih podvzetij in naprav splavnih stavb potrebnim se morajo vselej

nepristranski zvedenci privzeti, ki morajo povedati, koliko da je plavljena lesovina vredna, koliki da so stroški po tarifi odmerjeni, kolika plačila za porabo splavnih stavb, za branivne naprave in odškodbe, kolika in kakošna da naj bo zavarovavšina ali kavcija.

Ako se udeleženci s to razsodbo izvedenih možev ne morejo porazumeti in zediniti, se imajo določeni zneski plačila v varnost postaviti in stranke na pravno pot zavrniti. — Naredbe političnih oblastnij gledé plavljenja dane se pa imajo med tem vedno izpolnovati.

Srenjski predstojniki in politične oblastnije so dolžne za to skrbeti, da oni, ki les plavijo ali plaviti dajo, po vodi razneseno lesovino sopet nazaj dobé.

III. Oddelek.

O gozdnih požarih in škodi po mrčesih.

Kdor v gozdu ali kraj gozda ogenj zakuri ali z stvarmi zarad ognja nevarnimi opraviti ima, mora z največjo skrbjo in previdnostjo ravnati.

Če iz zanemarjene previdnosti ali kakega drugega zakrivljenja po ognju škode nastanejo, ima oni, ki je teh škod kriv, storjeno škodo povrniti in se sme po okolščinah, kolikor ga že občna kazenska postava ne zadeva, v denarjih od 5—40 gld. ali z zaporom od enega do 8 dni kaznovati. —

Vsak, kdor v gozdu ali kraj njega zapuščen in nepogašen ogenj najde, je dolžen, kolikor mu je mogoče, ga pogasiti. Kdor pa zapazi gozdni požar, ga mora prebivalcem prvega pohoštva na tisti strani, na ktero ga pot njegov pelja, naznaniti. Ti so pa zavezani pri bližnjem srenjskem predstojniku, ali gozdnem lastniku ali njegovem gozdnem osebstvu to brž na znanje dati. Opuščeno naznanilo gozdnega požara se ima z denarno globo od 5—15 gld. ali z zaporom od enega do 3 dni kaznovati.

Prebivalci vseh v bližnjavi ležečih vasi se smejo od gozdnega lastnika, od gozdnarjev ali od srenjskega prestojnika za gašenje gozdnega požara poklicati. Poklicani možaki morajo s potrebnim gasilnim orodjem, krampi, motikami, lopatami, sekirami, vodnimi vedri itd. brž na pogorišče hiteti, in kolikor mogoče gasiti pomagati. Srenjski predstojniki in gozdnarji morajo gasilno moštvo spremiti. —

Vodstvo pri gašenju gre najvišemu pričujočih gozdnarjev, in če teh ni, predstojniku tiste srenje, v kateri je gozdni požar, ali njegovemu namestniku.

Gospodarske skušnje.

Valjanje krompirja na polju pred prvem okopavanjem priporoča „Prager-Wochen-

blatt“, ali ne s pretežkim valjarjem. S tem se cima in gomoli okrepečavajo.

Najboljša zelena krma za molzne krave, da dajo mnogo in dobrega mleka, masla in sira, je timotejevka (Timotheusgras), za njo sledi prstanek (Orchadgras, dactylis glomerata), potem rudeča in švedska detelja.

Nekaj za gospodinje. Prvi prigodni krompir ima v sebi vedno veliko vodenih delov, in malo moke. Ako se pa nekoliko bolj skrbno kuha, se s tem da mnogo zboljšati.

To se lahko doseže, ako se dva lonca (piskra) k ognju pristavita, v enem je krompir, v drugem pa čista voda, da zavre. Ko se je krompir toliko skuhal, da je na pol mehak, se voda z njega odcedi in z vrelo vodo iz drugega lanca nalije in tako do mehkega skuha. Na to se osoli in kolikor mogoče vroč na mizo postavi. Seveda se je moral krompir še sirov olupiti. Pa ne samo prigodnji, ampak tudi vsak drugi krompir se z dvakratnim kuhanjem v frišni vodi popraviti in zboljšati da, naj je potem že olupljen ali ne.

O vrsti grozdja, ki se imenuje „Margittraube“, (menda od trga Margita v Biharski županiji proti Sedmograškemu) pripovedujejo, da je še bolj rana, kakor samo francoska precoce de malingre, in da je na Ogerskem doma. Grozdje je zeleno in podolgasto in posebno dobrega okusa. Po opisu soditi, pravi „Zagreb. gosp. list“, bi bila to skoro naša „murščina.“

Spomladanski mraz poslednja 2 dneva in oster krivec prejšnje dni aprila je več manj povsod, v obeh polovicah Avstrije, zemeljskim pridelkom škodoval. V obče se pa reči sme, da je prvi strah nesrečo pretiral. Neposredna poročila, ki so nam došla iz raznih strani dežele, podajajo resnico, da je trta po enih krajih (po Savinski, Škalski dolini, po slov. goricah itd.) od polovice nasadov zgubila. Okoli Maribora in tudi v ljutomerskih goricah ni kvara toliko. Tudi žito je le tam trpelo, kjer je že klasje nastavlo. Kar zadeva drevesa, so le trpele cvetoče, ne pa toliko one, ki so že bile ocvetele. — Po nesreči je v četrtek jutro 7. t. m. še hujši mraz bil.

Dopisi.

Od Drave. 3. maja. V neki fari, (v Hočki namreč — vredn.) v kateri sicer sami katoličani prebivajo, je umrl ne davno luteran. Sinovo prošnjo, da bi se rajni oča na katoliškem pokopališču pokopal, je domači župnik ročno uslišal, kajti prošnja je bila vtrjena v sedaj veljavni postavi od 25. maja 1868, po kateri se more luteran na katoliškem pokopališču pokopati, ako v srenji, v kateri umrje luteran, posebnega pokopališča za luterane ni. Ko je pa sin še nadalje prosil, da

bi se pri očetovem pogrebu, ki ga je luteranski župnik iz Maribora obhajal, tudi pri farni cerkvi zvonilo, je župnik s celó prijazno besedo to prošnjo odrekel, rekoč, da cerkvena postava tega ne dopušča. To je dogodba po goli resnici popisana. — Da so se župniku noč potem okna na farovži potrupala, ne spada sem. Morebiti se je to zgodilo zato, da so pobijalci ali njih najemniki svojo višo omiko in strpljivost razodeli. *)

Nehoté se mi silijo na misel nektera vprašanja, ki utegnejo tudi druge bralce „Gospodarja“ zanimati; zato jih s pridjanim odgovorom tu sem postavim. —

1. Imajo nekatoličani sploh kako pravico do zvonjenja kat. cerkev? — Nikakor ne! Tudi državna postava, katero smo spredej omenili, jim te pravice ne priznava.

2. Kakošen vzrok utegnejo tedaj nekatoličani imeti, da zvonjenje pri kat. cerkvah želijo? — Zares pameten vzrok se da težko misliti. Zvonjenje pri pogrebih je znamenje, da je rajni bil ud one cerkve, ktera mu zvoniti da. Katoličanu zvonijo pri katoliških, luteranu pri luteranskih cerkvah. In kakor mi katoličani ne maramo za to, in celó nočemo tega, da bi se nam po smrti pri luteranskih cerkvah zvonilo, tako bi si mogel pameten človek misliti, da tudi luteranu ne more biti želja, da bi mu pri pogrebu pri kat. cerkvi zvonili. —

3. Ali pa ni tako ravnanje zoper strpljivost (tolerancijo) do drugovercev in zoper ljubezen, katero smo jim dolžni? — Nikakor ne! Krščanska strpljivost obstoja edino v tem, da drugovercev zavolj njih verskega prepričanja ne zaničujemo, ne sovražimo, ne preganjamo, marveč jih pomilujemo in za njih spreobrnjenje molimo, in jim v vseh dušnih in telesnih potrebah — brez ozira na njih vero — radi na pomoč pridemo, kakor nas Kristus uči v priliki od usmiljenega Samarjana.

4. Zakaj tedaj gre v navedenem slučaju? — Edino le za lastninsko pravico. Katoličani so zvonove kupili, zato so tudi lastnina katoličanov, in le za pobožno rabo katoličanov od cerkve blagoslovljeni. Luteran ne mara za blagoslov kat. cerkve, kako bi toraj zamogel marati za blagoslovljene stvari, kakor so ravno zvonovi? —

Kakorkoli torej stvar premišljujemo, je župnik v tem slučaju ravnal po svoji dolžnosti in po tirjavti pravice; oni pa, ki so mu zavolj tega nagajali, so pokazali, da ne poznajo ne dolžnosti, ne pameti, ne pravice.

*) Neki „pobožni poslušalec“ hvali v „Mbg. Ztg.“ št. 52. luteranskega pastorja, da je na katoliškem pokopališču tako lepo predigoval o „krščanski strpljivosti“, ter so ljudje na potu domu edino le o lepi predigi govorili, ki je pri poslušalcih padla na — dobro zemljo i. t. d. Menda so nekteri „pobožni poslušalci“ tako ganjeni bili, da so iz same „krščanske strpljivosti“ župniku šli okna pobijat in ravsajat, ter zdaj iz same „krš. strpljivosti“ tudi v „Mbg. Ztg.“ župniku zabavljajo. Vredn.

Iz Slovengradca 4. maja. (Zastran volitve.) Pretečeni teden smo zvedeli, da je Šmid na včerašnje nedeljo volilni hod v tukajšnji gostilnici „pri Güntherju“ sklical. Nekteri volilci, ki so bili k temu shodu pismeno povabljeni, so željo izrekli, da bi se tudi naš kandidat dr. Šuc pri tem zboru predstavil. Alj ko se nas v nedeljo ob napovedani uri zbere kakih 50 volilcev in drugih možakov, ki bi se bili radi shoda udeležili, se nam je naznanilo, da nima nihčér pravice vstopiti razun tistih, ki imajo povabilo v rokah. Ne vemo, alj so imeli Šmid in njegovi tovariši tako slabo vest, alj pa premalo zaupanja v svojo reč, da so se nas zbal.

Kakor čujemo, bilo jih je za vsem le 7 volilcev pri tem shodu, Šmidovih agitatorjev pa veliko več, in ti so tako pritiskali, da je eden naših korenjakov izbežal iz dvorane rekoč: „Le pojdimo, tukaj nič ni za nas!“ Le enega so neki na svojo stran dobili. (?)

Ostali, ki nismo smeli v dvorano, smo potem sami napravili volilni shod, in poklicali g. dr. Šuca, da se je predstavil in svoj program razložil. Vsi so mu pritrdili, in enoglasno njega za kandidata proglasili.

Vprašamo pa, alj ima taka stranka poštene namene, ki si ne upa očitno pred svetom svojega kandidata pokazati?

Izmed mladoslovencev je nekdo tukaj pozvedoval, ne bi li kdo iz njih stranke ložje zmagal? Mi naravnost lahko rečemo, da mladoslovenecem tukaj pšenica ne cvete. Ako nemčurji mladoslovencu v deželni zbor pomagajo, naj mu dobro tekne; od nas pa glasov ne dobi, kdor ni vsestranskega zaupanja vreden.

Iz Celja, 4. maja. (Nove šole.) Gospodje, ki pri zelenih mizah ukaze pišejo, pogosto tudi kaj napačnega skovajo, česar bi še priprost kmet ne storil. Ena takih reči je nasvèt dež. šolskega svetovalstva, da bi se — menda po predlogu okr. celjskega šolskega sveta — za celjsko okolico zunaj Celja, dobre pol ure na Dobrovi, nova šola napravila. V ta namen prišel je že ukaz, sestaviti krajni šolski svet, kateri bi novo šolo v svojo skrb vzela. — Iz več razlogov je ta nasvèt nepraktičen. Prvič je Dobrova na takem kraju, da je v mokrih letih tje prihajati jako težavno, ker so vse steze z vodo nalite, bi torej mnogim otrokom mogoče ne bilo v šolo hoditi, v tem ko je po precej dobrih cestah v mesto tudi v mokrem vremenu veliko ložje priti. Drugič je več vesi celjske okolice, kakor Medlog, Babno, Lava na severno zapadni strani dosta bližej celjskemu mestu, kakor Dobrova, in otroci bi le z velikimi težavami Dobrovsko šolo obiskovati zamogli. Tretjič je še na južni strani Celja več okolice: Košnica, Pečevnik in Zagrad, katerim bi ta šola bila celó neodročna in oddaljena, lastne šole bi si pa te okolice zavoljo ubošstva postaviti in vzdržati ne mogle. Četrtrič bo celjskim dušnim

pastirjem skoraj nemogoče v tako oddaljeni šoli krščanski nauk učiti, posebno ako se na to ozira, da bode v par letih duhovnikov silno pomanjkovalo; vrh vsega tega ne bodo otroci nikdar zamogli pri kaki božji službi ali šolarski meši biti, ker ni cerkve v Dobrovi in ne v bližavi. —

Ta misel je tedaj gotovo nepraktična in najboljše bi gotovo bilo, da bi se zastop celjske okolice zoper to osnovo pritožil in nemudoma staro mestno šolo kupil, ali pa v soseskini hiši na Bregu si slovensko šolo napravil za vso okolico. — Kakor pri nas, se nameravajo tudi v Vojniku, na Lebečni in v Trnovljah 2 novi šoli postaviti. Od kod se bodo neki učitelji jemali in kako bodo kmetje toliko šol plačevali?

Iz Ljutomera 4. maja. Kako posamesen človek v gospodarstvu napreduje, ako je delaven, marljiv in varčen, ter mu premoženje od dne do dne raste, da sebi in drugim ž njim pomaga, tako tudi društvo, ako imajo njegovi zastopniki vse dobre lastnosti, lahko napreduje in mnogo dobrega za okolico stori. Tukajšnja okrajna založnica je v kratkem času svojega obstanka pokazala, da svojo nalogo ne samo dobro ume, temuč tudi djansko izpolnjuje. — Vsled spremenjenih pravil odstopil je — pri zadnjem občnem zboru — poprejšni odbor, a vendar bili so vsi njegovi udje iz pripoznanja soper in sicer enoglasno v zastopništvo voljeni. Imena njih so: G. Kukovec, načelnik, g. Zemljich, denarničar, g. Gomilšek, preglednik; — namestniki so: Gg. Kryl, Jož. Steier in Merčnik, vsi v Ljutomeru. To je načelništvo alj opravištvo društva. Njemu pa je pridjanih 15 nadzornikov alj preglednikov, ki imajo delovanje načelništva nadzorovati ali pregledovati. So pa naslednji gg.: Dr. Mravljak, odvetnik, Drag. Huber, knjigovec, oba v Ljutomeru, potem kmetovalci in večidel tudi župani okraja tukajšnjega in sicer: Vatroslav Mohorič, iz Podgradja, Novak Marko, iz Stročjevesi, Iv. Reih iz Mote, A. Bežan iz Šalinec, Fr. Stanetič iz Trnovca, Mart. Pušenjak iz Vržeja, Mat. Štrakl od sv. Križa, Iv. Farkaš iz Iljašavec, Mih. Špindler iz Starevesi, Jož. Slekovec iz Kokoriš, Ar. Rantuša iz Moravec, A. Božič iz Radoslavec in Mat. Pilaj iz Branoslavec. Potem so voljeni v cenilno komisijo gg.: A. Mihelič, trgovec, Iv. Vučina, posestnik, oba v Ljutomeru, in Šim. Ferenc iz Starevesi. Reči se mora, da je društvo v rokah prav umnih, izvedenih, narodnih možév in moramo z izidom volitve biti popolnoma zadovoljni. —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Z letošnjim mrzlim, deževnim in čmernim majem obhaja priroda žalostno obletnico borznega „poloma“, in enako čmerni so

tudi v državnem zboru polomljeni poslanci. Zato-
rej predlogi, da bi naj vlada pomagala, nezado-
voljnost, da državne posojilnice, katerim se je za
80 mil. kredita dalo, polomljenih in brez kreditnih
akcij popraviti ne morejo. — Nekdanji fin. mini-
ster Plener je sedanjega Depretis-a precej
občutljivo zgrabil očitaje mu, da vlada nič prav
ne pospešuje likvidacij društev, ki ne morejo ne
živeti ne umreti, in da tudi od ministra sestavljena
komisija nič ni storila. Minister je pa takih od-
govoril, da je le obžalovati, da se ni pred letom
tako govorilo, preden se je „državna pomoč“ 80
milijonov opletenim akcijonarjem zagotovila. Re-
kel je namreč: Sedaj je 16 društev v konkurzu,
pri katerem imajo le sodnije opraviti; za likvi-
diranje zrelih je 44 bank, 1 zavarovalnica, 1 pre-
vozno društvo, 18 stavbenih društev in 36 ober-
tnijskih društev. Kako — vpraša minister — bi
naj vlada likvidacije pospeševala? Kar zadeva
komisijo, ki je bila v posvet poklicana, bilo je v
njej toliko misel kolikor glav, vse misli so se pa
strinjale v tem, da bi vlada z denarji od ob-
dačencev pomagala posamesnim, ki so
z akcijami na zgubi, česar pa on kot mini-
ster po svoji vesti nikdar storiti ne more!

Se treh interpelacij naj omenimo. Eno je
stavil posl. Vitezič s tovarši zastran enakoprav-
nosti slovanskega jezika z italijanskim v Istriji,
kar je res zadnji čas, ker se Italijani vedno bolj
nagibljejo proti — Italiji unkray morja, ter bi se
nevarnosti le s tem v okom prišlo, ako se slo-
vansko prebivalstvo na krepke noge postavi. —
Druga interpelacija Weis-Starkenfelda in
katoliških poslancev do ministra naukov in bogo-
častja je pa zato posebno zanimiva postala, ker
je prvosednik zbornice, dr. Rechbauer, grajal
vprašalec zarad tega, ker so se poslužili besed:
„Minister Nja veličanstva“ — češ, da to ne gre,
ker so ministri — državnemu zboru odgovorni!!
Ali niso tudi svetlemu cesarju, ki jih odbira in
odpušča kakor Njemu drago? Menda še v Avstriji
vendar nismo tako dalječ, da bi se ministrom
reklo: „Minister samovlasne zbornice poslancev!“
Slednjič je tudi Seidl s tovariši hotel pokazati,
da ni čisto zastonj na Dunaji, ter je predlagal,
da se naj posebna postava izda, po kateri bi se
umetno napravljjanje vina nadzorovalo. —
Dà, ko bi postave mogle vsem človeškim na-
pakam v okom priti!

Prerešeta je tudi „klosterska“ postava
in sicer tako, da se je redovnikom vsa cerkvena
svoboda vzela in razdelila med državnim zborom
in vlado. Ker je minister Nja veličanstva Stre-
mayr sam rekel, da se taka postava cesarju v
potrjenje predložiti ne more, ne bomo tudi mi
ž njo besed trčili. Mikalo pa bo naše bralce
slišati, da so trije mladoslovenci: Vošnjak, Pfeifer
in Nabergoj zoper Razlaga glasovali s skrajnimi
levičniki za Dittes-ov predlog, da se namreč
nove redovne družbe in neseljevanja že obsto-

ječih v Avstriji dopuščati ne smejo. — Kdor še
zdaj prepričan in potolažen ni, da so Slovenci
liberalni in še celó radikalni kakor „Narod“, temu
ne more nobeden dokaz več do živega.

Postavi o vravnjanji vnanjih pravnih razmer
katol. cerkve in o novem davku na cerkveno
premoženje ste dobili najvišje potrjenje.

Drž. zbor utegne dné 8. t. m. z delovanjem
prenehati.

Gornje-Avstrijsko. Dné 1. maja na
večer se je v Lincu mestna drhal možkega in
ženskega spôla zoper povišanje piva (pira) spuntala.
Kakor razkačene divje zveri delali so besni ljudje
in v 1/2 uri pokončali vse, kar je bilo v 4 sobah
pri najemniku pivovarne bratov Hočekov, denar,
oblačila in srebernino so pa pokradli. Deset večjih
in manjših vozov za spravljjanje piva zavlekli so
k Donavi in v vodo pgnali potem ko so z vozovi
tudi velika vrata strli in hoteli tudi v gornja nad-
stropja ropat iti. Vojašk oddelek s pomočjo žan-
darjev je slednjič tukaj kakor tudi pri veliki kleti,
kamor so se ravsarji namenili bili, divjaški ljud
ukrotil. — Tedaj „polom“ povsod!

Vnanje države. Srbski knjez Milan se
je šel v Carigrad sultanu poklonit.

Na Španskem so se Karlisti republikan-
ski armadi umaknili ter je Serrano obležencem
v pomorski trdnjavi Bilbao po veliki zgubi (pra-
vijo, da je 16.000 mrtvih in ranjenih!) na pomoč
prišel. Ko bi Karlisti bili imeli pruskih topov
kakor republikanci, bi bil že zdaj boju konec;
tako se pa koneca ni kmalu nadjati.

Najnovejše. Ravno pred sklepom lista dojde
dopis z Marbeškega okraja, ki toži, kako da Schmid
ljudi strahovati hoče. Plaši jih s tem, da
okrajno cesto zgubijo, če njega ne volijo. Prazne
kvante! Tega ne odloči Schmid, marveč dež. zbor,
ki ne bo prašal za Schmidove grozenja. — Dru-
gega volilca pri sv. Antonu je plašil s tem, da
mu bo sin v vojake vzet. Prazen strah! Če je
sin sposoben za vojaštvo, ga Schmid rešiti ne more,
če tudi vse glase dobi; če pa ni za vojaštvo, mu
tudi Schmid „plave sukne“ preskrbeti ne more.
Sklep: Ne volite nemčurja in pa človeka,
ki po takih potih hoče v dež. zbor priti! Človek,
ki tako govori, ni prijatelj ljudstva!

Za poduk in kratek čas.

Anton Sivka.

(Izgled kršanskega učitelja.)

(Dalje.)

Kar so viši od njega pričakovali, to in še
več je rajni Sivka vestno dopolnil. Že konec pri-
hodnjega leta 1855. mu je knez Windischgrätz,
patron Špitalske fare in šole, službo učitelja in
cerkvnika v Špitaliču za vselej podelil. Ž no-
vim veseljem, s kršansko gorečnostjo se zdaj mladi

učitelj loti svoje dvojne službe. Velika je bila nja skrb za ubrano petje v cerkvi, za lepi red v žagredu; še večja skrb mu je bila za šolsko mladino. Navdajala ga je vseskozi pristrčna želja, skazati se mladini skrbnega očeta, modrega učenika in ljubeznivega vodnika. Kakor smo slišali, se ničesar ni bolj bal, kakor pohujšanja nedolžnih otrok. Dobro je vedel, da njih angeli (varhi) neprenehoma gledajo obličje Očeta nebeškega. Z besedo in zgledom si je prizadeval, otroke ne le pisati in brati, marveč vsega naučiti, česar jim je k časni, zlasti pa k večni sreči potreba. Dobro je vedel, da najboljši nauk sadú ne obrodi, ako ga otroci zvesto ne spolnujejo; zato je pred vsem skrbel za lep red v šoli, in je otroke učil ubogati in lepo kršansko se obnašati, v šoli in zunanaj šole. Gorke solze, ki so pri njegovem pogrebu iz oči njegovih učencev na nja gomilo tekle, bile so živa priča velike ljubezni in spoštovanja nekdanjih učencev do svojega učenika.

Mnogo bridkosti je rajnemu Antonu delala nova šolska postava. Nikdar ni mogel razumeti, zakaj da se šola cerkveni oblasti — sveti katoliški cerkvi iz rok piplje? Šolo od cerkve ločiti, se mu je zdevalo, kakor da bi otroka materi z naročija trgal.*) Kdo neki zamore za otroka bolj skrbeti, kakor nja lastna mati, kdo za blagor šolske mladine bolj, kakor sv. cerkev, ki je otroke po svetem krstu za nebesa rodila! Nikdar se rajni Sivka ni pritoževal nad duhovskimi šolskimi nadzorniki, ker je bil sam mož pravične volje in poštenega, odkritosrčnega značaja. Zatorej je z domačim dušnim pastirjem vedno v najlepšem miru živel.

Zoperni so mu bili zabavljivi govori zoper „staro“ šolo in zbadanje katoliške cerkve, češ, da so bile šole za nič, dokler je cerkev nadzorstvo nad njimi imela. Previdni mož je lahko spoznal, da je prav za prav posvetna vlada šole v rokah imela, duhovniki so le od nje postavljeni služabniki bili; da je torej posvetni vladi pripisati, ako se za šole več storilo ni. „Kar mene zadeva“ — je brez strahú djal — „meni se je boljše godilo, dokler sem bil pod nadzorstvom cerkve, kakor zdaj, ko me „hlapčevstva osvobojenega“ zovejo. Poprej sem imel enega gospoda; sem tistemu ustregel, sem tudi vedel, da je dobro; zdaj pa imam gospodov, da jim že števila ne vem.

Če enem ustrezem, se lahko drugim zamerim! Poprej sem imel gospodov, ki so štirikrat tako dolgo študirali, kakor jaz, ki so se učili tudi onih stvari, kterih se morajo zdaj pripravniki posebe učiti. Zakaj bi neki duhovnik, ki je izdelal visoke šole, sposoben ne bil, nadzorovati ljudskega uči-

*) Ko bi bil blagi mož še dalje živel in vidil, kako da se v mnogih krajih na pritiskanje nemškutarških šolskih očetov slovenski jezik v šolah zatira, kako da je šolski red in strah vničen, mladež pa vsa razbrzdana, da si ubogi učitelji ne morejo več pomagati, ko bi bil mož vse to in mnogo drugih žalostnih prikazni doživel, kaj bi še le potem bil rekel?

telja?“ Tako in enako odbijal je Sivka obrekovanja zastran katoliških šol dobro vedoč, da ne prihajajo take obrekovanja iz ljubezni do šolskega napredka, nego iz sovraštva proti kat. cerkvi, iz neke maščevalnosti, ki je lastna hlapčevskim dušicam, ki se klanjajo vsakej obstoječi oblasti, ko pa ta prestane in nastopi nova, se klanjajo tej, nad prejšno pa jezike brusijo.

Dné 1. prosinca l. 1871. je Sivka odložil službo cerkvenika, kakor mu je deželnska postava velevala, alj ljubezni do cerkve s tem ni odložil, marveč je do zadnjega zdihljeja zvest sin jej ostal. Zato je pa tudi po ločitvi šole od cerkve v Špitaliču vse pri starem ostalo.

(Dalje prihodnjič.)

Razne stvari.

(*Delničarjem banke „Slovenije.“*) Dné 28. maja bode v Ljubljani občni zbor naše zavarovalne banke ter se bo volilo novo opravilno svetovalstvo, iz kterega se voli potem predsedništvo in ravnateljstvo. Gledé na to prevažno volitev prosimo vse gg. delničarje, da naj nemudoma pošljejo v Ljubljano „glavni blagajnici b. „Slovenije“ svoje akcije (brez kuponov), da se jim na to podpiše listnica za volitev. Vsled §. 24. pravil brez take listnice (Legitimationskarte) nihčér voline pravice nima. In ker se mora akcija najmanj 6 dni pred občnim zborom pri blagajnici položiti, je najboljšé, da se to zdaj brž stori, ker je v uradnici veliko pisarij zastran tega.

(*Odlikovanje.*) G. E. Fetinger, mnogim znani dosluženi gimnazijski ravnatelj v Celji in zdaj oskrbnik Admontskih posestev v Jarenini, odlikovan je s sreberno državno svetinjo za pospeševanje sadje — in vinoreje. Predsednik mariborske kmet. podružnice, dr. Mullé, mu je na den njegovega godovna 30. apr. vpričo admontskega in Šent-Lamberškega opata in drugih odličnih gostov svetinjo izročil, ktero si je res po svoji marljivosti za pospeh sadjereje zaslužil.

(*Nova srenjska volitev*) za celjsko okolico bode 30. maja, 1. in 2. junija. Razglas, da je prva volitev ovržena, je bil že 20. apr. na tabli pri srenjskem uradu nabit. „Upamo“ — pravi g. dopisnik, — „pri postavnem postopanju boljšega izida.“ Zeleti bi ga res bilo!

(*Od sv. Križa pri Ljutomeru.*) Neki 21letni fant, nesoč železno ranto z mlina, pade z brvi v Muro in zgine. Utonjenca rešiti, skočita 2 od delalcev, ki mlin popravljajo, v ladijo, spregledata pa, da ni ne lopate ne droga v ladiji, s kterim bi se ladija ravnala. Jako dereča voda potegne ladijo pod mlin, ladija se pogrezne, možaka sta pa k sreči dobra plaveca in sta s pomočjo drugih delalcev rešena bila. Fanta še pa zdaj niso našli.

(*Za modro spremembo srenjske postave*) oglasile so se pri dež. odboru vse občine Jarjevske

fare na Šavnici. Bodi to drugim srenjam v izgled! Pri tej priliki zavračamo zopet bralce na osnovano prošnjo v 11. števil. „Gospod.“ in na razlaganje srenjskih zadev v 10. števil.

(Wretzl, magdalenski „strah“ Nr. II.) Gosp. Wretzl, neutrujeni volilec Seidlnov, ki dela z liberalci na Dunaji nove „verske“ postave, Wretzl tudi domá rok križem ne drži, ampak reformira cerkveno petje pri farni božji službi. Po njegovi želji bi se naj v slovenski fari — nemško popevalo! Ker „strah“ veliko premore, se res med slovenske pesni nemške vpletajo, da je kakor v politiki tako tudi v cerkvi — prav ričet. Preteklo nedeljo pela sta pred blagoslovom dva „sveto“, eden pa „hailig“, da je čudna jezična neskladnost g. župnika motila ter je klobuštrijo pri božji službi grajati bil prisiljen. Ker je g. župnik v cerkvenih zadevah mož odločnega značaja, je upati, da bode „strahu“ Nr. II. narodno hujskanje na svem mestu ustavil.

(Še enkrat zemeljna krogla ali „globus.“) V števil. 17. smo poročali, da se je za neko šolo pri Mariboru kupil „globus“, na katerem je mesto imena „Avstrije“ z nategnjenimi črkami narisano: „Deutschland!“ Temu dostavljamo, da se taki „globusi“ prodavajo v Gradcu v Tavšinski-jevi knjigarni. Ker nam ni treba pruskega blagá ter je nemški „globus“ za slovensko šolsko mladež nepraktičen, pustite graško knjigarno s pruskimi „globusi“, in kupujte avstrijske. V Ljubljani je dobiti lepih slovenskih.“ S pristavkom: „Kje ste c. k. nadzorniki?“ — pa nismo mislili na vrlega nadzornika v marib. okraju, kar že kaže višibroj pri imenu, ampak sploh na nadzornike, ktere smo hoteli iz lastnega nagiba (ker nam tega nihčér dopisal ni) opominjati, da naj ne pripuščajo, da se po takih lažnjivih „globusih“ avstrijsko domoljubje že pri mladini pači.

(Stanje Mariborske hranilnice.) Hranilnica je dovršila 12. leto svojega obstanka. Po ravno izdanem izkazu stoji tako-le: V preteklem letu znašal je promet 8,023.207 gld., za 1 mil. in 855.698 gld. več kot leta 1872; vložilo se je 2,159.698 fl., izplačalo 1,888.740 gld., toraj za 270.958 gld. več vložilo, kakor vzdignilo, proti letu 1872 bilo je za 120.324 gld. več vložena. Od leta 1862—

1874 znašajo vložki z ne vzdignjenimi in kapitaliziranimi obresti vred: 3,561.317 gld. 65 kr. V preteklem letu se je 157 strankam posodilo 427.100 gld. — Prigospodarilo se je 21.052 gld. 8 kr.; v resnici pa je hranilnica na zgubi bila, ker je vsled „poloma“ na borzi pri akeijah zgubila 64.759 gld. 65 kr. — Zaloge (reservnega fonda) ostalo je 210.681 gld. 91 kr., za 29.031 gld. 38 kr. manj od l. 1872. Od posojil jemlje hranilnica 6 % od vlog plačuje 5 %.

(Skušnjo za farni konkurs) napravili so te dni trije gg. kaplani: Gostenčnik, Jan Ferd. in Pirkovič.

(Za družbo duhovnikov) sta doplačala č. gg. Tutek akcijo bk. Sl. (poprej že 26 gld.) in Ivanc 26 gld. (poprej že 26 gld.) — Za l. 1873 so vplačali po 11 gld. gg. Balon, Poznič, Geč.

(Spremembe v Lavant. škofiji.) Č. g. Mihael Korošec pride za župnika v Cerkovce. Fara na Kebelnu, do 15. junija razpisana, se bo začasno oskrbovala od Tinskih duš. pastirjev. Prestavljena sta gg. kaplana: Fr. Arnuž v Svičino in Ant. Vraz v Kapelo pri Radgoni. Umrli je č. g. Fr. Perko, župnik v pokoji, star 73 let.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptujn		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	7	50	7	25	8	—	7	50
Rži	5	40	5	10	4	50	5	10
Ječmena	4	70	4	50	4	—	4	10
Ovsa	2	70	2	90	2	40	2	85
Turšice (koruze) vagan	5	30	5	25	5	20	5	20
Ajde	4	30	4	20	4	80	4	30
Prosa	5	—	4	85	4	—	—	—
Krompirja	2	40	2	10	2	—	2	57
Sena cent	1	50	2	—	1	10	1	10
Slame (v šopkih)	1	40	1	80	—	80	1	40
„ za steljo	—	80	1	20	—	60	—	90
Govedine funt	—	31	—	30	—	30	—	24
Teletine	—	30	—	30	—	32	—	24
Svinjetine	—	32	—	30	—	40	—	32
Slanine	—	38	—	40	—	40	—	40

Loterijsne številke:

V Gradcu 2. maja 1874: 35 65 90 11 6.

Prihodnje srečkanje: 16 maja.

3—3

Clayton in Shuttleworth-ovi

kmetijski stroji in orodja:

Ročne mlatilnice po iglični ali lašični osnovi, izvrstne orala in brane itd. priporoča

Zaloga kmetijskih strojev

J. S. Moline-jeva,

v Mariboru, graškem predmestju števil. 91.

Poslano.

V O b r a m b o .

Ker se moje ime rado vtika med one, ki umetna vina delajo, ter se lahko zamenja z drugim enakim imenom, naznanjam s tem, da kupujem vina le od poštenih vinograjskih posestnikov in le vina iz vinske trte prodajam.

Umetno narejanje vina črtim kot zlobnost ter se s tem v vinskem kraju ne pečam.

Zavarujem se torej z vso odločnostjo proti vsaki zamembi svojega imena.

V Mariboru m. aprila 1874.

Alojzij Frohm.

Karl Hesse,

pasarski mojster v Mariboru

Viktringhofgasse šte. 28.

4—4

príporočá se

p. n. občinstvu in posebno častitej duhovščini za vsakoršne dela, spadajoča v nja umetnijo, ter zagotavlja, da hoče pošteno in cenó postreči vsakemu.

Drugi redni občni zbor

delničarjev prve občne zavarovalne banke

„SLOVENIJE“

bo

28. maja 1874, popoldne ob treh v dvorani čitalnice v Ljubljni.

Vrsta razgovorov:

1. Poročilo o stanji društva.
2. Poročilo računskih pregledovalcev o pregledani bilanci.
3. Določenje vrednosti znamenek nazočnosti (Präsenzmarken) za opravljeni svet.
4. Volitev udov pravičnega sveta in štirih namestnikov.
5. Volitev računskih pregledovalcev in dveh namestnikov.
6. Predlog pravičnega sveta, da se preuredi §. 54. pravil tako, da se bo

glasil tako-le:

„§. 54. Občni zbor za eno leto izvoluje tri v Ljubljani in okolici bivaajoče akcionarje in dva namestnika kot pregledovalca, katerim je nalog bilanco in knjigovodstvo pred občnim zborom pregledovati in temu poročati o njih; členom tega odbora mora ravnateljstvo potrebna razkazila predlagati.

O stanu in kakih opazkah se ima napravljati zapisnik, kterege ravnateljstvo v prihodnji seji predlaga pravičnemu svetu.

Opravila pregledovalnega odseka se pričnó 3 tedne pred rednim občnim zborom in se končajo z njegovim sklepom. Tega pregledovalnega odseka poročilo, ki se mora podati občnemu zboru, mora se predložiti pravičnemu svetu najkasneje 8 dni pred občnim zborom.

Členi pregledovalnega odbora dobivajo znamenke v dokaz nazočnosti enolike vrednosti z onimi pravičnega sveta.“

Po §. 24. pravil ima vsak delničar, ki je vsaj 6 dni pred občnim zborom pri glavni blagajnici vodstva vložil svoje delnice in dobil za nje na ime pisano potrdilo, pravico nazočnosti in glasovanja pri občnem zboru.

Posestnik ene delnice ima eden veljavni glas, pravice do več od 40 glasov ne sme noben delničar niti v svojem imenu, ne po pooblastilih zahtevati.

Pravice do glasovanja pri občnem zboru se sme delničar ali osebno ali po pooblaščenju drugega delničarja, ki ima pravico do glasú, posluževati. Ženski spol glasuje po pooblaščenju, varovanci in juridične osebe po svojih postavnih, oziroma pravičskih zastopnikih, čeravno ti niso delničarji.

Delničarji, ki hočejo priti k občnemu zboru in poslužiti se pravice glasovanja, se tedaj vabijo, da vložijo svoje delnice najdalje do 20. maja l. 1874 pri glavni blagajnici banke „Slovenije“ v Ljubljani proti prejemnim potrdilom, in sprejmó opravičevalne liste.

V Ljubljani, 19. aprila 1874.

Opravljeni svet prve občne zavarovalne banke

„SLOVENIJE.“